

PROBLEM ZLA ILI ZAŠTO NEVINI STRADAJU

Jedno od najkompleksnijih pitanja koje se nameće svakom čovjeku u svim vremenima, pitanje na koje traže odgovor ljudi svih boja, nacionalnosti, vjera ili filozofskih shvatanja je zašto je zlo prisutno na zemlji, zašto patnje, razaranja i konačno smrt? Mnogi ljudi su išli stazom ka Bogu do jedne određene granice, a kada se razgovaralo o ovoj temi, vrlo često su odustajali.

Najveći skeptici i kritičari religije navodili su upravo ove argumente u prilog činjenice da Bog ne postoji. Ti argumenti idu otprilike ovako: Ako postoji Bog, koji je svemoguć, zašto onda nevina djeca stradaju, zašto nevini ljudi stradaju? Ako je On sveznajući, zar nije mogao pronaći neko drugo rješenje za situaciju na ovoj planeti? Ako postoji Bog čiji su osnovni atributi ljubav, pravda, istina, milosrđe, zašto nije pronašao neko bezbolno rješenje za probleme koji pritiskaju čovječanstvo?

Taj problem postoji i do današnjeg dana. Sve dok je u pitanju život nekog drugog, mi vrlo malo o tome razmišljamo, ali kada smo mi u pitanju, kada se bolest ili smrt nađe u našoj porodici, onda ljudi sasvim drugačije razmišljaju. Hiljade uzvika svakoga dana upućeno je Bogu: „O, zašto Bože, ako te ima? Zašto?“

Gotovo sve kulture i religije nude odgonetku ove tako stvarne ali i tako tajanstvene pojave. Prema istočnjačkom učenju problem je metafizičke prirode, tj. u nedostatku sklada između čovjeka i svemira. Korjen svih nevolja i patnji je čovjekova želja. Ukinuti želju znači ukinuti patnju a to se postiže pomoću određenih pravila moralnosti, meditacije i mudrosti. Krajnji cilj je prelazak u nirvanu, stanje blaženstva nastalo po nestanku svih želja. Drugim riječima, samokontrola i samodisciplina. Međutim, ne osporavajući neke očite pozitivne rezultate ovakvog pristupa, teško se oteti utisku da je sve to u domenu utopije ili, u najmanju ruku, gubljenja dodira sa realnošću.

Kod velikih religija semitskog porijekla - judaizma, hrišćanstva i islama - osnovni problem je moralne prirode, dakle ne u čovjekovom postojanju već u onom što on čini. Spasenje je, znači, u nadvladavanju posljedica grijeha a ne u nadilaženju našeg stanja kao stvorenih bića. U hrišćanstvu, za razliku od pomenutih pravaca, spasenje je u potpunosti Božji dar (vidi Efescima 2:8, 9; Isaija 45:21-25), nešto što sami ne možemo ostvariti ili zaraditi. To praktično znači prihvatanje Božjeg djelovanja u našim životima u cilju konačnog oslobođenja od zla i patnji koje ostvaruje sam Bog, što zapravo samo potvrđuje složenost ovog ne samo ljudskog nego i kosmičkog problema.

Dakle, gdje se nalazi najcjelovitiji odgovor na naša pitanja, odgovor koji nije u kontradikciji sa dosadašnjim iskustvima ljudskog roda, prirodnim zakonitostima i potvrđenim naučnim saznanjima, odgovor koji počiva na nespornom autoritetu i daje uvid u sve aspekte ljudske egzistencije, odgovor koji istovremeno pokriva tri fundamentalna pitanja: ko smo mi, odakle dolazimo i kuda idemo?

Ako ovoj materiji pristupimo iskrena srca, željni da zaista saznamo istinu očišćenu od ljudskih sebičnih težnji, otkrićemo da Biblija pruža najpotpuniji i najrazumniji odgovor, utemeljen na onom vječnom „tako govori Gospod.“ Dakle, ne govori nam čovjek, on samo prenosi Božju istinu izraženu nama razumljivim jezikom, simbolima i slikama. Kako je u Bibliji predstavljen problem zla?

Život je jedna vrlo kompleksna realnost. Mi ćemo ovdje pokušavati polako da otvaramo ovaj predmet i da vidimo šta nam Biblija o tome kaže. Možda je dobro da krenemo od činjenice da je Bog, kada je stvarao svijet, imao pred sobom dvije mogućnosti. Prva mogućnost je bila da bića koja će stvoriti budu roboti. Šta to znači? Znamo šta su roboti. Dovoljno je samo da pritisnemo dugme i robot reaguje i djeluje kako god mi to zamislimo. Dakle, mogli smo biti stvoreni lišeni slobode izbora.

Postojala je i druga mogućnost koju je Bog imao, a to je da stvori bića sa slobodnom voljom odlučivanja. Međutim, stvaranje bića sa slobodnom voljom odlučivanja uključuje u sebe rizik, veliki rizik. Ako se stvori robot, mi znamo da možemo upravljati njegovim akcijama. Ali ako se stvori biće sa slobodnom voljom odlučivanja, postoji rizik da to biće u jednom trenutku svoga postojanja može jednostavno reći Bogu: „Ja

želim ići nekim svojim vlastitim putem. Tvoji putevi, Bože, mene više ne interesuju.“

Bog se ipak odlučio, kao što znamo iz Biblije, da stvori bića sa slobodnom voljom odlučivanja. Zašto? I danas, ako imate dva bića, da bi postojala radost u tom odnosu, da bi taj odnos bio smisaon, da bi postojala sreća, mora postojati kategorija koju mi nazivamo „sloboda“. Mi znamo da i danas, recimo u braku gdje nema slobode, vrlo često nema ni radosti, ni ljubavi, ni sreće. Zbog toga, na osnovu biblijskog izvještaja, sloboda je neophodan uslov da bi postojala radost, ljubav i sreća.

Očigledno je da u svemiru postoji princip reda i mira, zakon života, zasnovan na osnovnoj razlici između Boga i stvorenih bića. Bog je Stvoritelj i Apsolut na svim područjima. S druge strane, stvorenja nikad ne mogu imati apsolutnu slobodu, svemoć i sveznanje, jer je to nespojivo sa prirodom stvaranja. I Stvoritelj i stvorenja imaju slobodu ali se ona kvalitativno razlikuje. Stvorenja mogu biti srećna samo kad su stvorenja i naći smisao i potpuno zadovoljstvo jedino u skladnom odnosu ljubavi sa Stvoriteljem.

Pitanje koje se često postavlja jeste: „Zašto je, na kraju krajeva, Bog odlučio da stvori čovjeka?“ Mi nemamo na ovo pitanje konkretan i direktan odgovor u Bibliji, ali na osnovu različitih indikacija možemo dati odgovor. Možemo postaviti sledeće pitanje: Zašto roditelji odlučuju da imaju djecu? Da li u današnjim uslovima roditelji imaju neku materijalnu korist od te svoje djece? U većini slučajeva nemaju. Zašto roditelji onda ipak žele da imaju djecu? Pa zato da im se raduju, da uživaju u zajednici sa njima. Iskustvo je mnogih roditelja da nije bilo većeg i radosnijeg događaja u njihovom životu od onog kada su dobili dijete. Ako postoji ljubav u roditeljima, u nama, to je samo blijeda slika ljubavi koju je Bog imao prema stvorenjima kada je stvarao, jer mi smo stvoreni prema Božjem obličju.

Kada je, dakle, Bog stvarao ljude, stvorio ih je da se raduje, da uživa u zajednici sa njima, da postoji ljubav u tom odnosu. To je jedini racionalni odgovor koji možemo dati. Da bi postojala ljubav i da bi postojala sreća u tom odnosu, morala je postojati sloboda.

Biblija govori o tome da je Bog u jednom trenutku stvorio biće koje zovemo „Lucifer“. Ime „Lucifer“ dolazi od dvije grčke riječi: „luks“ što znači „svjetlo“, i „fero“ što znači „nositi“. Ime „Lucifer“ znači „Svjetlonoša“. Ovo je svakako smisaono ime, kao i mnoga druga imena, i označava kakvo je to biće bilo. To je bilo biće koje je odražavalo svjetlost. Svjetlost je simbol jasnoće, čistote, ljubavi. I Bog je stvorio jedno sjajno biće.

Međutim, taj Lucifer je, na osnovu biblijskog teksta, u jednom trenutku istorije svemira odlučio da više ne živi u zajednici sa Bogom. Zato ćemo vidjeti kako Biblija objašnjava taj svemirski događaj. Prvi izvještaj koji ćemo čitati nalazi se u Knjizi proroka Ezekijela, 28. poglavlje, od 12. stiha: „Sine čovečiji, nariči za carem Tirskim, i reci mu...“ Ovdje se spominje car Tirski, koji predstavlja Lucifera u nastavku prorokove vizije. To je čest slučaj da određene istorijske ličnosti ili događaji ili institucije postaju „tip“. Tako car Tirski postaje tip jedne druge realnosti, kao što ćemo vidjeti iz teksta. On postaje tip samoga Lucifera ili Sotone.

Zanimljivo je da Biblija govori o tome da i mi ljudi danas u sebi možemo imati dva lika. Na primjer, kada Hristos govori o očinstvu, On kaže: „Vi ste sinovi Đavola.“ Drugima kaže: „Vi ste sinovi Božji.“ Dakle, i danas postoji to dvostruko očinstvo. U istoriji su takođe postojali događaji ili ličnosti koji su tip nekih drugih realnosti, a u ovom slučaju samoga Sotone ili Lucifera.

Pogledajmo tekst: „Sine čovječiji, nariči za carem Tira, i reci mu: ‘Ovako veli Gospod: ‘Ti si pečat savršenstva, pun si mudrosti i sasvim si lijep. Bio si u Edemu, vrtu Božjem, pokrivalo te je svako drago kamenje“, i onda se nabraja i iznosi ljepota, svetlost, mudrost i savršenstvo tog bića kojeg je Bog stvorio.

14. stih: „Ti si bio heruvim, pomazan da zaklanjaš.“ Heruvim je jedna kategorija anđela. Dakle, ovdje nam se kaže ko je bio taj Lucifer. On je bio anđeo heruvim, pomazan ili određen da zaklanja. Heruvimi zaklanjači, na osnovu drugih tekstova Biblije, su anđeli ili stvorenja koja su u samoj Božjoj prisutnosti.

Tekst dalje kaže: „I ja te postavih, bio si na svetoj gori Božjoj...“ (‘Sveta gora Božja’ je mjesto gdje Bog prebiva.) „... Hodio si usred plamenih stijena... Srce se tvoje uzoholilo ljepotom tvojom, ti pokvari mudrost

svoju svjetlošću svojom.“

Ovo je vrlo zanimljiv tekst. Biblija kaže: „Bio si mudar, bio si savršen, ali si pokvario mudrost svoju svjetlošću svojom.“ Još jedanput da ponovimo, ovdje se govori o biću koje se zove Lucifer. Za sada je to car Tirski, koji je očigledno ovdje simbol nekog drugog.

Zašto mi smatramo da nije riječ o caru Tirskom, nego da je riječ o jednom drugom biću koje mi zovemo Lucifer? Na osnovu čega? Da li imamo pravo na jednu takvu interpretaciju? Smatramo da imamo. Na primjer, car Tirski nikada nije bio u Edemu, vrtu Božjem, nikada nije bio heruvim, nikada nije hodao po svetoj gori Božjoj, nikada nije bio savršen na putevima svojim. Očigledno je, dakle, da biblijski pisac polazi od lokalnog i govori o univerzalnom. Lokalni car, jedna istorijska ličnost, postaje simbol ili tip samoga Lucifera ili Sotone. To je prvi tekst.

Drugi tekst je zapisan u knjizi proroka Isaije. Dakle, iz Knjige proroka Ezekielu samo saznali da je Lucifer, ili car Tirski koji njega predstavlja, pokvario mudrost svoju svjetlošću svojom. U istoj viziji navodi se još jedan ključno važan momenat u opisu „Tirskog cara“: „...što svoje srce izjednačavaš s Božjim srcem...“ (28:6) Drugim riječima, problem tirkog cara i Lucifera je što su obojica čeznuli da budu kao Bog, ali ne u karakteru i svojstvima ljubavi, milosti pravde, već po sili.

Možda ćemo iz Knjige proroka Isaije dobiti još kompletniji odgovor na pitanje: Ko je Lucifer ili Sotona? U 14. poglavlju, od 12. do 14. stiha se kaže:

„Kako pade s neba, Svjetlonošo, zorin sine? Kako se obori na zemlju, koji si gazio narode? A govorio si u srcu svom: ‘Izaći ću na nebo, više zvijezda Božjih podignuću presto svoj, i sješću na Gori zbornoj, na krajnjem sjeveru, izaći ću u visine nad oblake, izjednačiću se sa Svevišnjim.“

Sa kim će se izjednačiti? Sa Svevišnjim. Dakle, sa Bogom.

Ovdje saznajemo nešto više o tom prvom grijehu koji je nastao u svemiru, grijehu za koji vjerujemo da je prouzrokovao sve druge probleme u svemiru.

Postoji dakle, na osnovu Biblije, Bog koji je apsolutan na svim poljima, koji je garancija stabilnosti, harmonije i postojanja svemira. Druga bića koje je Bog stvorio nazivamo „stvorenja“. Stvorenja nikada ne mogu biti Stvoritelj, jer stvorenja nemaju apsolutnu slobodu, stvorenja nisu sveznajuća.

Za Lucifera se kaže da je u jednom trenutku pokušao da on sam bude Bog, da se izjednači sa Svevišnjim. Možda se nekome čini da je ovo stari izvještaj, ali to se događa svakoga dana u našim životima. Prvobitni grijeh koji se dogodio u svemiru, u srcu Lucifera, zbiva se svakodnevno u našem srcu. Uvijek kada želimo da mi sami budemo kreatori svoga života i kada zanemarujemo u potpunosti ono što je Bog kazao, mi stavljamo sebe na mjesto Boga.

Luciferova želja je poremetila harmoniju tvorevine. Čin pobunjenog heruvima nije donio veću slobodu i napredak, jer nije moguće unaprijediti Božju koncepciju stvaranja, ali zato jeste pokvariti.

Postojala je velika krilatica za vrijeme Fojerbaha i Marksa: „Homo homini deus est“, ili „Čovjek je čovjeku bog“. Dakle, „sve je u rukama čovjeka, čovjek je u stanju da riješi sve svoje probleme i čovjek će ih riješiti“. Sada se možda o tome više ne govori, ali do prije samo 20-30 godina bilo je: „Tehnika će riješiti probleme čovjeka! Nauka će riješiti sve probleme ljudskoga bića!“, da bi čovjek na početku ovoga vijeka stajao umoran, začuđen. Ne samo da mu nauka i tehnika nisu donijeli rješenja, nego su donijeli mnogobrojne (nove) probleme. Nije čovjek čovjeku bog. Da bi čovjek bio srećan u svom životu, on mora poštovati i vrednovati Božje postojanje i samo u jednom takvom odnosu on može biti srećan.

Prvobitni grijeh o kome se ovdje govori jeste želja čovjeka ili bića, stvorenja, za autonomijom, za nezavisnošću od Boga. Ali, čovjek ne može postojati nezavisno od Boga. To je pusta želja za autonomijom, koja vodi u tragediju, u smrt, u propast. To je biblijski stav.

Biblija na jedan ovakav način objašnjava prvu pojavu zla u svemiru. I šta se onda dogodilo u svemiru? Otkrivenje Jovanovo, poslednja knjiga u Bibliji, 12. poglavlje, 7. stih:

„I na nebu je izbio rat. Mihailo i njegovi anđeli borili su se sa aždajom. A borila se i aždaja i njeni

anđeli.“ (Mihailo u Bibliji predstavlja samoga Isusa Hrista. „Mihael“ je hebrejska riječ koja znači „ko je kao Bog“.) Tekst dalje kaže, 8. stih:

„Ali nije pobijedila. I za njih više nije bilo mjesta na nebu.“ Kome to više nije bilo mjesta na nebu? Aždaji i anđelima njezinim. 9. stih: „I bila je zbačena velika aždaja, stara zmija, koja se zove Đavo i Sotona, koja zavodi cio svijet. Bila je zbačena na zemlju, a s njom su bili zbačeni i njeni anđeli.“

12. stih: „Zato veselite se nebesa i vi koji živite na njima...“ (Ovdje Biblija jasno kaže da postoje i druge planete u svemiru na kojima žive stvorenja.) „... teško vama koji živite na zemlji i moru, jer Đavo siđe k vama, i vrlo se rasrdio, znajući da vremena malo ima.“

Dakle, Biblija jasno kaže da je došlo do rata na nebu, kada je došlo do sukoba između Boga i jednog stvorenja koje se zvalo Lucifer. Kako je taj rat izgledao, mi ne znamo. Biblija dalje kaže da je aždaja ili Sotona ili Lucifer, bio zbačen na ovu Zemlju sa svojim anđelima: „Teško vama koji živite na zemlji i na moru, jer Đavo siđe k vama i vrlo se rasrdio, veselite se vi koji živite na drugim planetama.“ Toliko za sada o ratu u svemiru i o pojavi grijeha u svemiru.

Ako idemo malo dalje, postavimo sebi pitanje: Kako je došlo do pojave zla na ovoj našoj planeti? Jedan čovjek je pitao: „Zašto je Bog smatrao da je ova planeta smetlište na koju je bacao sve ono što nije valjalo u svemiru?“ Međutim, Bog nije svojevóljno zbacio Sotonu na ovu planetu. Prve stranice Biblije, 1. Knjiga Mojsijeva, 3. poglavlje, govore o tom dramatičnom događaju.

Od 1. stiha tekst kaže: „A zmija je postala lukavija od svih životinja poljskih koje je Gospod Bog načinio, i rekla je ženi: ‘Da li je Bog zaista rekao da ne smijete da jedete sa svakog drveta u vrtu?’ A žena odgovori zmiji: ‘Smijemo da jedemo plodove s drveća u vrtu. Ali za plod s drveta koje je usred vrta, Bog je rekao: ‘Ne jedite ga i ne dirajte ga da ne umrete.’ Na to zmija reče ženi: ‘Ne, sigurno nećete umrijeti. Jer Bog zna da će vam se onog dana kada ga budete jeli otvoriti oči i da ćete postati kao bogovi, znajući dobro i zlo.’ Tada je žena vidjela da je plod sa drveta dobar za jelo, da je primamljiv za oči i prijatan za gledanje. Zato ga je ubrala i okusila ga. Posle je dala i svom mužu, kad je bio s njom, pa je i on okusio. Tada su im se otvorile oči i shvatili su da su goli.“

Ovaj tekst je pun dubokog smisla. Ovdje je zmija medijum ili predstavnik samoga Sotone i ovaj dijalog koji se vodio između Eve i Sotone vrlo je značajan. Postoje mnogi detalji o kojima sada nećemo govoriti, ali mi ćemo pokušati da rezimiramo ove misli.

Svi biblijski teolozi gledaju na ovaj grijeh koji se dogodio u Edemskom vrtu, kao na neku vrstu pada. Naime, čovjek se nalazio u jednom drugom stanju savršenstva. Posle grijeha protiv Boga, čovjek je pao na jedan niži stepen postojanja. On je izgubio ono što se u teologiji naziva „prvobitna pravednost“. Čovjek se u početku nalazio u stanju prvobitne pravednosti, a željom da on bude Bog, da se izjednači sa Svevišnjim, čovjek gubi tu prvobitnu pravednost i svetost i pada na jedan niži nivo postojanja. To je prva misao.

Druga misao jeste, da prije nego što je čovjek sagriješio, okolina u kojoj se on nalazio, Edemski vrt ili prostor koji je Bog stvorio za čovjeka, bio je savršen. Ništa nije bilo oko čovjeka ili u samom čovjeku što bi ga navelo da učini ovaj grijeh. Jedan teolog kaže: „Nije postojao nijedan ‘ton skandalon’ (što znači ‘kamen spoticanja’) koji je Bog namjerno stavio pred čovjeka da bi učinio grijeh. Sve je bilo savršeno.“ Kada Biblija opisuje Božje stvaranje, kaže se: „I sve je bilo dobro veoma.“

Zatim, dobro je naglasiti da je ljudska priroda bila savršena. Ništa joj nije nedostajalo i sve je odlično funkcionisalo. Biblija kaže da je čovjek bio načinjen po Božjem obličju, i po svojoj spoljašnjosti i po svojoj unutrašnjosti. Zapovjesti Božje nisu bile strane ljudskoj prirodi. One su bile dio čovjeka, dio njegove prirode. Jedan autor kaže: „Njegove racionalne snage su bile svete i sretne.“

Međutim, pad čovjeka prouzrokovao je čitav niz žalosnih posledica. Čovjekova golotinja nosila je u sebi osjećaj bespomoćnosti, nesigurnosti, straha, sramote, beznađa. Čovjek je pokušao da se izvuče iracionalnošću i optuživanjem drugih, ali otkrio je samo otuđenost koja je zaposjela sve vidove njegovog života. Otuđenje od Boga neizbježno ga je otuđilo i od drugog čovjeka. Isključio se i odvojio od Izvora

života i time otvorio vrata patnji i smrti. Božji zakon ljubavi koja daje bio je pogažen i čovjek je, kao nekada Lucifer, došao do zaključka da je Zakon protiv njega umjesto da je dat na život. Logična posledica ovakvog rezonovanja bilo je nastojanje da se po svaku cijenu ukloni sve što je ukazivalo na Boga i Njegovu vladavinu. Istorija i Biblija prepune su izvještaja o ovakvim pokušajima, često maskiranim pod plaštom (pseudo) religioznosti, nauke, prosperiteta ili nečeg drugog. Razbijmo ogledalo da ne vidimo koliko smo ružni, bila je i ostala vjekovna svjesna ili podsvjesna težnja miliona ljudi. Na žalost tom prilikom su na meti bili mnogi koji su svojim životima podsjećali na ogledalo, „kijih svijet ne bješe dostojan,“ kako kaže apostol Pavle. Isti apostol na drugom mjestu govori o ljudima koji neće da poznaju Boga, ili koji ga odbijaju priznati ili to ne smatraju vrijednim, kako ističu neki prevodi. Pavle ne zastupa mišljenje da je neznanje uzrok čovjekovog palog stanja i patnje (da je tako moglo bi se nadomjestiti boljom obaviještenošću). Nije to ni neka „zla sudbina“, već njegov slobodan i voljan izbor da smisao života traži izvan Boga. Drugim riječima, čovjek je *izabrao* da ne poznaje Boga.

Bog je ispoštovao čovjekovu slobodnu volju i prepustio ga onom što je izabrao.

Dakle, danas kada mi razmišljamo i koristimo svoj um, imamo često problema da dođemo do pravih zaključaka. Kada je Bog stvorio čovjeka, njegove umne moći bile su savršene. Međutim, čovjek je trebalo da razvija svoj odnos sa Bogom, odnosno da razvija svoj karakter. Kao, na primjer, kada govorimo o odnosu dvoje mladih. Oni kada se upoznaju, oni su savršeni u svojoj ljubavi, ali to međusobno povjerenje će se izgrađivati postepeno kroz život, putem različitih sukcesivnih malih ispita. Slično je i čovjek mogao da izgrađuje svoj karakter. Dakle, čovjek nema zatvorenu prirodu i Bog ga je tako stvorio da može da se razvija kroz cijelu vječnost.

Cilj ljudskoga života, na osnovu Biblije, jeste putovanje, putovanje koje je ispunjeno novim saznanjima kroz cijelu vječnost. Čovjek je, dakle, mogao da razvija svoj odnos sa Bogom, i taj odnos je mogao da bude sve kompletniji i kompletniji, savršeniji.

I mi smo čitali da je Bog postavio jedan test. To je bilo drvo poznanja dobra i zla. Mnogi smatraju da je to bio kamen koji je Bog namjerno postavio da bi naši praroditelji pogriješili. Ali to nije ispravno objašnjenje ovog događaja. Problem nije bio u drvetu, problem je bio u ljudima, u njihovom odnosu prema Bogu. Ako posmatramo taj problem grijeha, zašto je onda čovjek pogriješio? Ako je sve bilo savršeno, ako je sve dobro funkcionisalo, šta je to onda što je prouzrokovalo želju čovjeka da se izjednači sa Bogom?

Prva stvar koju bi ovdje trebalo naglasiti, kada govorimo o grijehu ili zlu, jeste da mi pretpostavljamo da zlo ili grijeh ima neku vrstu zakonitosti u sebi. Mi obično tražimo zakonitosti u realnostima koje nas okružuju. Zlo je poremećaj, čiji ishodište vodi destrukciji, propadanju i smrti. Zlo je jedna čudna realnost. Grijeh je samoubilačka sila, aktivni razarajući princip, princip suprotan principu života. Grijeh je glavni uzročnik svih patnji i nesreća čovječanstva. Tendenciju ka grijehu i zlu ne samo što nasljeđujemo biološkim putem preko naših predaka od Adama, već takođe kolektivno u Adamu umiremo zbog grijeha (vidi Rimljanima 5:12-14).

Drugo, kada govorimo o prvobitnom grijehu kojeg su učinili Adam i Eva, smatramo da taj grijeh možemo shvatiti svojim racionalnim kategorijama i da ga možemo razumjeti. Stotine hiljada teologa tokom vjekova je zaključivalo da zlo nije racionalna kategorija i da se ne može objasniti umnim putem. Neko je kazao: „Ako bismo mogli da putem logike objasnimo zašto je Lucifer, ili zašto su Adam i Eva pogriješili, mi bismo mogli opravdati to njihovo zlo koje su učinili.“ Ne postoje racionalne strukture u samom činu grijeha.

Kada govorimo o zlu, mi često smatramo da zlo pripada uzročno-posledičnom polju realnosti. Mi bismo željeli da kažemo: „Nešto je postojalo u Edemskom vrtu, neki uzrok je postojao u čovjeku ili vrtu, koji je učinio da čovjek pogriješiti.“ Međutim, biblijski gledano, zlo nema uzrok svog postojanja, ne pripada uzročno-posledičnom redu stvari. Jedan autor kaže: „Grijeh je zagonetka, tajna.“ Jedan drugi autor kaže da je grijeh realnost „sui dženeris“, što znači - jedina takva realnost u svemiru. Grijeh se ne može uporediti ni

sa čim i ni sa kim. Takođe, grijeh nema ontološku realnost i mi ne možemo reći da je grijeh, na primjer, sto ili mikrofon, ili ovo ili ono. Grijeh je realnost „sui dženeris“. Ta realnost ne pripada uzročno-posledičnom redu stvari. Ona je neuporediva ni sa čim i ni sa kim.

Jedan profesor, koji se zove Pol Rikar, dobar je dio svog života posvetio izučavanju fenomena grijeha ili zla. Šta je to grijeh? On je došao do sledećih zaključaka. Pol Rikar kaže: „Grijeh je razaranja. Kad je Bog stvarao svijet, On ga je stvarao ‘ex nihilo’, ili iz ničega je stvarao nešto, a grijeh je obrnuti proces: grijeh od nečeg stvara ništa. Grijeh je razaranja, grijeh je aktivni razarajući princip koji razara čovjeka. On je princip suprotan stvaranju.“

Na primjer, kada čitamo prve stranice Biblije, nalazimo te poznate riječi: „I reče Bog: ‘Neka bude svjetlost’.“ To su te čuvene riječi u teologiji: „Dabar Elohim.“ Kada Bog nešto kaže, ono postaje, iz ničega postaje nešto. „Dabar Elohim“, i postaje svjetlost. Grijeh, po Polu Rikaru, je suprotan proces. Grijeh od nečeg što je Bog već stvorio, stvara ništa, tačnije rečeno vodi u ništavilo.

Drugo što kaže Pol Rikar jeste: „Grijeh je samoubilačka sila.“ Šta to znači? To znači da on jede sam sebe. Kada završi da uništava samoga sebe, on umire, i to je najveća kontradikcija grijeha. Jedan drugi autor je kazao da se grijeh u istoriji čovječanstva množio kao lančana reakcija, i mi vidimo da proces degradacije čovječanstva ide uzlaznom putanjom. Ako je evolucija tačna, onda bi čovječanstvo trebalo da ide uzlaznim putem. Međutim, Biblija, a i konkretni rezultati ljudskog života pokazuju da čovječanstvo degradira.

Grijeh se množio u istoriji čovječanstva. Jedan drugi autor je kazao da je grijeh kao grudva snijega koju čovjek baci sa vrha planine, a u podnožju ona postane čitava lavina. Grijeh je samoubilačka sila. Pol Rikar kaže: „Mržnja ne uništava samo objekt mržnje, nego uništava i subjekt mržnje. Bilo kakav prekršaj moralnih zakona ne uništava samo okolinu, nego uništava i samog čovjeka. Bilo kakav grijeh ili bilo kakvo zlo koje čovjek čini djeluje samoubilački na njega samoga.“

Pol Rikar takođe spominje i jednu drugu dimenziju grijeha, a to je dimenzija prljanja. Evo šta on kaže: „Kada ljudska bića postanu svjesna da su učinila grijeh, u njima se javlja želja za očišćenjem.“ Kada je čovjek svjestan da je učinio nešto što nije dobro, on jednostavno osjeća u sebi nezadovoljstvo, mi kažemo „griža savjesti“, osjeća da je prljav i želi da se očisti od toga što je učinio. To znači da čovjek ima bitnu strukturu, ima duhovni skelet, ima prirodu koju je Bog ugradio u njega, koja je ili oslabljena ili je u boljem stanju, i koja reaguje kada čovjek učini grijeh.

Grijeh je, dakle, prljanje, i čovjek ima želju ili potrebu za očišćenjem. Na žalost, čovjek ne može otići u apoteku, kupiti lijek, popiti ga i reći: „Sve je u redu.“ Postoji samo jedno Biće u svemiru koje nam može dati lijek da bismo se očistili.

Dalje, Pol Rikar kaže da je druga dimenzija grijeha - dimenzija saveza. On kaže: „Biti čovjek, znači biti u stanju saveza sa Bogom.“ To znači, biti čovjek podrazumijeva biti u određenom odnosu prema Bogu. Samim tim što sam ja čovjek, to znači da ja posjedujem u svom biću tu bitnu strukturu ili duhovni skelet. Na taj način ja težim Bogu, samim rođenjem obećavam nešto Bogu. Biti čovjek, znači obećati nešto Bogu, biti u stanju saveza. Biti Bog, znači biti u stanju saveza prema čovjeku. Bog je obećao nešto čovjeku. Kada čovjek čini grijeh, on jednostavno kida te veze sa Bogom i zato se osjeća prljavim, zato se osjeća nelagodno u svojoj koži, zato želi da pobjegne, zato osjeća neurozu, zato osjeća nemir i jednostavno želi da riješi taj problem koji nosi u sebi. Pol Rikar kaže: „Grijeh je uljez u ljudsku realnost.“

Još jednom ćemo precizirati dva termina koja su ovdje bitna: Svaki grijeh je zlo, ali svako zlo nije grijeh. Šta to znači? To znači, ako je neko imao roditelje koji su bili alkoholičari ili slično, i naslijedio je neku bolest, on nije za to kriv. On nosi posljedice zla u sebi, on učestvuje u tom zlu, on pati zbog tog zla (ako se rodio sa određenim nedostacima), ali on nije kriv. To nije grijeh, to je zlo. Takav čovjek nije prekršio nešto ili učinio nešto što bi ga učinilo krivim. Zato je svaki grijeh zlo, ali svako zlo nije grijeh.

Evo kako Biblija opisuje grijeh. Prvi izraz koji Biblija koristi za grijeh, recimo u Starom Savezu, jeste riječ „het“, što znači „promašiti, doživjeti neuspjeh“. To je akcija koja ne dostiže cilj. Drugim riječima, ako

čovjek kao ljudsko biće griješi, to znači da je on promašio smisao svoga života, nije stigao na cilj, doživio je neuspjeh kao ljudsko biće, stvorenje.

Drugi izraz koji Biblija koristi jeste „avon“, što znači „iskrivljenje, perverzija, distorzija“. Znači, postoji bitna priroda u čovjeku, i čovjek nešto iskrivljuje, izopačuje, ide drugim putem od onoga kojim bi trebalo da ide.

Treći izraz je „peša“ što znači „kršenje saveznog obećanja“. Biti čovjek, znači obećati Bogu, biti Bog, znači obećati čovjeku. Biti Bog znači biti u stanju saveza prema čovjeku, a biti čovjek znači biti u stanju saveza prema Bogu. Iluzija je vjerovati da mi, kao ljudska bića, možemo biti slobodni, i živjeti svoj život kako mi hoćemo. Mnogi ljudi kažu: „Ja ne želim služiti ni Bogu, ni nikome.“ To nije moguće. Za čovjeka ne postoji srednji, neutralni put. Čovjek je stvoren da bude sa Bogom, čovjek je stvoren da bude u saveznom odnosu sa Bogom. Onog trenutka kada pokida taj savez, čovjek učestvuje u onome što Biblija naziva „peša“ - kršenje saveza, distorzija, perverzija, promašaj, potpuni promašaj života, i čovjek ne stiže do cilja.

Novi Savez koristi drugačije izraze. Novi Savez je pisan na grčkom jeziku i izraz koji se koristi za grijeh jeste „adikia“, što znači „činiti zlo, činiti nepravdu, činiti nešto što je suprotno od pravde“. Drugi izraz je „hamartia“, što znači „promašiti cilj, ići stranputicom“. To su načini kako Biblija opisuje zlo.

Sada ćemo se vratiti na sam početak. Lucifer je učinio zlo, čovjek je pristao na isto to zlo, i s pravom se možemo pitati: Zašto je Bog onda stvorio čovjeka, ako je to znao? Bog je znao šta će se desiti, Bog zna budućnost. Ako je Bog znao šta će čovjek učiniti, zašto ga je stvorio? Ako je Bog znao da će Lucifer učiniti zlo, zašto ga je onda stvorio?

Druga stvar: Zašto Bog nije odmah uništio Sotonu? Time bi jednostavno uništio problem svih ubijanja, svih zala svijeta svih vremena.

Kada je zlo nastalo u svemiru, Bog je mogao odmah da uništi Sotonu, međutim, zamislite jednog oca koji ima petoro djece i jedno od te djece dođe k ocu i kaže: „Tata, tvoja pravila me apsolutno više ne interesuju, želim da idem svojim putem, želim da budem isto to što si i ti“, iako dijete ima tek sedam, osam godina, nesvjesno je i nezrelo. Ali, dijete kaže: „Ja želim ići svojim putem, ne želim više da slušam ono što mi ti govoriš.“ A tata kaže: „Je li tako, sine?“ „Tako“, kaže sin. I otac ga ubije na mjestu.

Da li možemo da zamislimo, šta bi druga djeca mislila o tom ocu? Kazali bi: „Tiranin! Zašto mu nije dao neku drugu priliku? On je nepravedan, bez ljubavi.“ Ovaj odgovor nam pomaže da shvatimo zašto je Bog dozvolio da šest hiljada godina zlo postoji na ovoj planeti, zašto hiljade ubijene djece, milioni bolesnih, hendikepiranih ljudi koji žive na ovoj planeti.

Biblija tvrdi da smo mi gledanje cijelog svemira (1. Korinćanima 4:9). Bog je jednostavno dopustio da se zlo razvija lančanom reakcijom, kao lavina sa vrha planine, i da zlo u potpunosti pokaže svoje pravo lice. Naravno, nama koji živimo na ovoj planeti to nije jednostavno. Međutim, na osnovu Biblije, doći će dan kada će čovječanstvo doći u stanje samouništenja. Znači, zlo će dovesti čovječanstvo u stanje samouništenja, ili preciznije rečeno nepopravljivosti. Kada zlo bude dostiglo tu kulminaciju, dakle stanje nepopravljivosti, polarizacije između spasenih i zlih, kad niko iz druge grupe više ne bude želio spasenje (vidi Otkrivenje 9:20-21; 16:9, 11, 21), Bog će intervenisati.

Mi takođe moramo znati da je pred Bogom strahovito težak zadatak na kraju istorije svijeta. Mi moramo znati da će Bog morati da uništi hiljade svoje djece. Biblija kaže da će ih biti kao pijeska morskog kada dođe sud Božji. Kako će to Bog uspjeti da učini, a da ne bude proglašen diktatorom? Zato je Bog dopustio da se zlo iskaže, da onog trenutka kada bude amputirao jedan dio ljudskih stvorenja, jednostavno svi, i oni koji su patili tokom vjekova, mogu reći: „Pravedan si, o Bože.“

Zato na osnovu Biblije, svi oni na ovoj planeti koji budu pobijedili u borbi sa zlom biće najveća dragocjenost u svemiru, jer će biti živi svjedoci. Oni su prolazili kroz patnje, kroz smrt, kroz bolesti, kroz sve moguće tragedije, i oni će znati kroz cijelu vječnost da cijene i da budu živi svjedoci potrebe da svemir živi u skladu sa principima života koje je Bog odredio.

Zlo je zaista preveliko danas na ovoj planeti i mi imamo prilike da to gledamo svakoga dana oko sebe i pratimo preko medija. Zašto nevini stradaju? Od kada je Sotona zbačen na ovu Zemlju, Hrist je kazao nešto vrlo zanimljivo. U Jevanđelju po Jovanu, 12. poglavlje, 31. stih: „Sada je sud ovome svijetu, sad će biti istjeran knez ovoga svijeta napolje.“ Ko je taj knez ovoga svijeta? 14. poglavlje, 30. stih: „Već neću mnogo govoriti s vama, jer ide knez ovoga svijeta, i u meni nema ništa.“

Na osnovu Biblije, ko je knez ovoga svijeta? Na osnovu Biblije, knez ovoga svijeta je Sotona. Danas na ovoj planeti, na osnovu Biblije, vladaju principi Sotone. To su principi zla, mržnje, nasilja, nepravde, nemoralna. U molitvi „Oče naš“ Isus je kazao: „Neka Tvoja volja Bože bude na zemlji kao što je i na nebu.“ Šta nam govori ova rečenica? Govori nam da danas na ovoj Zemlji nije volja Božja. Zašto nevini stradaju? Zato što na ovoj planeti danas nema nikakve logike tražiti principe dobra, principe logike gdje bi se sve događalo po uzročno-posledičnom redu stvari, što znači: ako činim dobro doživjeću dobro, ako činim zlo doživjeću zlo. Nevini stradaju jer danas na ovoj planeti više nema reda. Svi mi udišemo vazduh koji više nije čist, pijemo vodu, jedemo hranu koja je dosta zagađena i svi učestvujemo u patnjama ove planete.

Međutim, ono što možemo znati jeste da Bog pred našim patnjama nije ostao skrštenih ruku negdje na nebu. I prije oko 2000 godina, Bog je u ličnosti svog Sina, Isusa Hrista, obezbijedio mogućnost izvlačenja čovjeka iz ponora grijeha i smrti. On je podijelio našu sudbinu. Ne samo to, On je omogućio da svi oni koji žele da pronađu spasenje iz situacije u kojoj se nalaze, mogu to učiniti. Bog će završiti svoje djelo otkupljenja, uspostaviti sklad i harmoniju u univerzumu i ukinuti jednom za svagda koncept mješavine dobra i zla koji je Lucifer ponudio našim praroditeljima (vidi Isaija 65:17; Otkrivenje 21:1-7)

Postoje dvije reakcije kako reagujemo kada nas zlo snađe. Jedna jeste da neki ljudi kada ih zlo snađe odlaze od Boga i kažu: „Bože, gdje si?“ Drugi ljudi drugačije reaguju i kažu: „Nevolja je tu jer danas na ovoj planeti vlada Sotona, ali ja znam da Bog ima rješenje za problem zla i ja želim još više da budem na Njegovoj strani.“

Na kraju ćemo pročitati tekst koji se nalazi u poslednjoj biblijskoj knjizi. To je knjiga Otkrivenje, 21. poglavlje. Ovdje se nalazi čvrsto Božje obećanje da će doći dan kada će nestati zla. Tekst kaže:

„I vidjeh nebo novo i zemlju novu, jer prvo nebo i prva zemlja prodoše. I ja Jovan vidjeh grad sveti, Jerusalem nov, gdje silazi od Boga s neba, pripravljen kao nevjesta ukrašena mužu svojemu. I čuh glas veliki s neba gdje govori: ‘Evo skinije Božje među ljudima, i živjeće s njima, i oni će biti narod Njegov, i sam Bog biće s njima, Bog njihov. I Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovih, i smrti neće biti više, ni plača, ni vike, ni bolesti neće biti više, jer prvo prođe.’ I reče Onaj što sjedaše na prestolu: ‘Evo sve novo tvorim.’ I reče mi: ‘Napiši, jer su ove riječi istinite i vjerne.’ I reče mi: ‘Svrši se. Ja sam alfa i omega, početak i svršetak. Ja ću žednome dati iz izvora vode žive zabadava. Koji pobijedi dobiće sve, i biću mu Bog, i on će biti moj sin.’“